ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI
Öykü

José Mauro de Vasconcelos

HAYATIN O GÜZEL ŞARKISI

Çeviren: İnci Kut

Resimleyen: Kutlay Sındırgı

11. basım

CAN ÇOCUK

José Mauro de Vasconcelos

HAYATIN O GÜZEL ŞARKISI

Çeviren: İnci Kut ■ Resimleyen: Kutlay Sındırgı

CAN ÇOCUK

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran
Kapak ve İç Tasarım: Gözde Bitir
Tasarım Uygulama: Serap Bertay
Düzelti: Nurten Sönmezcan

1. Basım: 2004
11. Basım: 2000 adet, Haziran 2013
ISBN 978-975-07-0332-4
Caraçao de Vidro, José Mauro de Vasconcelos
© Editora Melhoramentos LTDA., Brezilya, 1969
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2004
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Can Sanat Yayınları Yapım, Dağıtım, Ticaret ve Sanayi LTD. ŞTİ.
Yayıncı Sertifika No: 10758
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

İç Baskı ve Cilt: Ekosan Matbaası; Sertifika No: 19039
Adres: Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi
2 NF 4/8 Topkapı, İstanbul

José Mauro de Vasconcelos

26 Şubat 1920'de Rio de Janeiro'da Bangu'da doğan José Mauro de Vasconcelos, çok fakir bir ailenin on bir çocuğundan biriydi. Ailesinin fakirliği nedeniyle, çocuk yaşta, akrabalarının yanında yaşamını sürdürmek zorunda kaldı. Okumayı tek başına öğrendi. Dokuz yaşında yüzmeyi öğrendi, şampiyon olmayı hayal etti. Çizim, hukuk ve felsefe gibi çeşitli dallarda öğrenim almak istedi, ama devimci ruh yapısı nedeniyle kısa sürede vazgeçti. Muz taşıyıcılığından gece kulübü garsonluğuna kadar çeşitli işlerde çalıştı. *Şeker Portakalı*'nın babası olan yazarın, 1941'de Eğitim Bakanlığı'nın bahçesine heykeli dikildi. Avrupa'yı, tüm Brezilya'yı dolaştı. 24 Temmuz 1984'te São Paulo'da öldü.

JAPON SARAYI
KRİSTAL YELKENLİ
yazarın yayınevimizden çıkan diğer kitaplarıdır.

HAYATIN
O GÜZEL ŞARKISI

İçindekiler

Çiftlik, 7
Güneşe Övgü, 8
Akvaryum, 25
Altın Tay, 43
Ağaç, 64

Çiftlik

Bir zamanlar...

Ülkenin birinde kocaman bir çiftlik varmış.

Arka avlusunda da gencecik bir atkestanesi ağacı.

Güneşin parladığı yemyeşil kırlarında yarış atları yetiştirilirmiş.

Ormanda ise minik kuşlar özgürce şakımayı öğreniyorlarmış.

Tatlı tatlı esen yumuşacık rüzgâr günden güne daha da alev rengi alan uçsuz bucaksız tarlalardaki ayçiçeklerini bir o yana sallarmış bir bu yana.

Gölün sularında sonradan kentteki akvaryumlara götürülecek kırmızı balıklar dünyaya geliyormuş.

Çiftlikte her şey çok güzelmiş.

Ama insanlar?..

Güneşe Övgü

"Ah! Ne güzel! Çok güzel!"

Annemiz bu sözlerle şakıyarak benimle iki küçük kızkardeşimi gagasıyla yuvamızın ucuna doğru itmişti.

"Olacak şey değil!.. Bütün günü uykuyla geçirmek isteyen şu tembellere de bakın hele!.. Görülmüş şey mi? Hadi gidip oynayın. Yoksa güneş daha doğmadı mı?"

Kocaman bir çınar ağacının üçüncü dalındaki yuvamızın penceresini oluşturan delikten dışarı bakıp gözlerimden hâlâ uyku akarak hayatı yeniden algılamaya çalışıyordum.

Güneş, uçsuz bucaksız ormanın sık dalları arasından süzülmeye çalışırken, gecenin getirip bıraktığı soğuk havayı korkutup kaçırmak istercesine her yeri ışıkla dolduruyordu.

Güneş ışınlarından kaçan son yarasalar incecik sesleriyle çığlıklar atıyor, hızlı hareketlerle havada halkalar çiziyorlar, kendilerine barınacak karanlık köşeler arıyorlardı.

"Ah! Ne güzel! Çok güzel!"

Sabah, yavaş yavaş uykusundan uyanıyor, ışıltılı parmaklarını her bir yaprağa doğru tek tek uzatıyordu.

Güneş, her bir çiy tanesinde yansıyor, o sırada yavaş yavaş açılmakta olan uykulu gözlere ilk öpücüğünü konduruyordu.

Sonra da çiy tanecikleri tutundukları dallardan kopup alttaki dallardaki çiğ tanecikleriyle birleşip irileşiyor, küçük yapraklardan daha büyüklere, büyüklerden daha aşağıdakilere, oradan da mavimsi sarmaşıklardan kayıp kalın köklerin üzerine düşerek uyku sersemliğini daha üzerinden atamamış toprağın içine işliyorlardı.

O zaman da dinlenmiş nemli toprağın o hoş kokusu yükseliyordu havaya.

"Her şey ne kadar da güzel!"

Ah ben de bilebilseydim annem gibi şakımayı!

Günün birinde ben de şakıyacakmışım. Annem biraz daha büyüdüğümde benim de şakıyabileceğimi söylemişti.

Anneme bakılırsa yavru kuşlar çevrelerindeki güzelliğin etkisini sonradan şarkılarındaki en küçük

notalarda bile anlatabilmek için önce bu güzellikleri içlerine sindirmeliymişler.

Henüz çok küçüktük. Günden güne uzayan uçuşlarımızla dünyayı, hayatı öğrenmeye çalışıyorduk.

Gagamı iyice açarak esnedim.

Bayan Raquel sevimli bir hüthüt kuşuydu. Sözde, Fransız bir hanımın evinden kaçıp bu ormana sığınmış. Kendisi böyle söylüyordu. Bir kuşun bir evden kaçmış olmasının ne anlama geldiğini anlayamıyordum. Ne zaman bu konuyu açacak olsa, bizim büyüklerimizden biri hemen sokulup, "Aman çocuklar duymasın," diyerek onu susturuyordu.

Neyse... Bayan Raquel o gün yine kendince şakıyarak herkese seslendi:

"Güneş doğdu çocuklar! Sabah oldu! Toplantı saati geldi!"

"Pencereye dönüp anneme sordum:

"Anneciğim toplantıya sen de gelecek misin?"

"Hayır oğlum sen kardeşlerinle git. Baksana evin içi darmadağınık. Evimize biraz çekidüzen vermem gerekiyor."

Tembel tembel açtım kanatlarımı. Minicik göğsümün kabarmasıyla birlikte koyu mavi tüylerimin altın sarısı lekelerle aydınlandığını gördüm. Ayaklarımın ucunda yükseldim, dizlerimi bükerek kendimi boşluğa bıraktım.

Ne güzeldi uçmak!

Muhabbet kuşu olmak ne güzeldi!

Gözlerimi yumup bedenimi yaprakların üzerine bırakmak geliyordu içimden, ama annemin hiç hoşuna gitmiyordu bu; böyle yaptığımızda ondan azar bile işitiyorduk.

Yaşlı kayın ağacındaki toplantı evinde iyi bir yer kapabilmek için herkes havalarda uçuşup duruyordu.

Günün birinde ben de katılacaktım bu koşuşturmalara. Daha o kadar hızlı uçamıyordum.

Soluk soluğa, yorgun argın vardım toplantı evine. Kalabalığın içinde kendime küçük bir yer aradım.

Bayan Raquel, korodaki yerini alıp, içi boş bir dala gagasıyla üç kez vurdu. Bunun üze-

rine kuşlar güneşe övgü olsun diye, hep birlikte hayatlarının en güzel şarkısını söylemeye başladılar. Güneş, ufukta yükselirken, bu övgü şarkısıyla kıvançtan kıpkırmızı olmuştu.

Uzaklardaki tepelerin sırtları ışıldamış, rüzgârın tatlı tatlı mırıldanarak dolaştığı ayçiçeği tarlaları altın sarısına bürünmüştü.

Gözlerimi bu görüntüden ayırıp aşağı baktığımda İracema'nın, incecik çatallı sesiyle söylediğimiz şarkıya katılmaya çalıştığını gördüm. İracema, her şeyden ürken, şimdi de şarkı söylemeyi öğrenmeye çalışan bir balıkçıldı.

"İracema korkağın teki!"
"İracema korkağın teki!"
"İracema korkağın teki!"

Benim gibi yavru kuşlar bir anda havalanıp onun çevresinde uçarak durmadan bağırmaya başladık:

"İracema korkağın teki!"

Kahverengi gözleri yaşlarla dolmuştu İracema'nın.

"Yapmayın çocuklar," diye mırıldandı.

Bizlerse bir dala tutunmuş,

"İracema korkağın teki!" diye durmadan bağırıyorduk.

"Bunda ne kötülük var İracema," dedim. "Hadi gel şuraya gidelim, şu elektrik tellerine asılalım; öyle hoş oluyor ki! Hamakta gibi sallanırız. Bir o yana, bir bu yana."

"Olmaz. Ben gitmem. Korkarım ben. Sizler de gitmemelisiniz. Ormanın dışına çıkmamalısınız."

"Niyeymiş o? Bunda ne kötülük var ki?"

Sinirlenmişti Iracema:

"Tabii ki var. Ya bir tuzağa yakalanırsanız? Ya oralarda bir kafes varsa?"

"Kafes mi?" dedim. Biraz korkmuştum. "Nedir bu kafes dediğin şey? Annem bize böyle bir şeyden hiç söz etmedi."

"Daha çok küçüksünüz de ondandır."

"Öyleyse sen söyle İracema. Kafesin ne olduğunu sen anlat."

İracema ürpermiş, sesi de titrek çıkmıştı:

"Kafes çok korkunç bir şeydir. Çok da çirkindir.

İncecik tellerle çevrili bir odacıktır kafes. Teller, incecik çıtalara bağlanmıştır. Bir de küçücük kapısı vardır. Bizi yakaladılar mı o kapıdan sokup kafesin içine kapatırlar. Bir daha dışarı çıkabilirsen çık. O küçücük yerde yaşarsın, orada yaşlanır, sonunda da ölürsün. Oradan kurtuluş yoktur."

"Hadi canım sen de!" dedim. "Olur mu öyle şey. Sen bunları hayal ediyorsun. Hadi gidip elektrik tellerinde sallanalım."

İracema kanatlarının uçlarını sinirli sinirli çırptı.

"Kusura bakmayın ama ben gitmem," dedi.

Bunu dedikten sonra da kanatlarını çırparak o saatte ılık havasıyla herkese kucak açan ormanın içlerine doğru uçup gitti.

Bizlerse hâlâ arkasından bağırarak alay ediyorduk onunla:

"İracema korkağın teki!"

"İracema korkağın teki!"

Bu bağrışmalar, şimdi ne kadar uzaklarda kaldı:

"İracema korkağın teki!"

Şimdi gözlerim yaşlarla doluyor. Gencecik bede-

nim şimdi bir kafesin içinde. İracema haklıymış: kafes gerçekten korkunç bir şeymiş!

Artık yerimden kımıldamak bile istemiyorum. Bir tünekten ötekine sıçramaya alışıp alışamayacağımı bile bilmiyorum. Her şey öylesine hüzünlü ki! Çok çok hüzünlü!"

"Bu ne üzüntü böyle minik kuş?" diye öteki kafesten soruyordu yaşlı bir ötleğen kuşu olan Bay Pedro. "Merak etme geçer. Başlangıçta hep böyledir. Çok geçmeden her şeye alışır, yakında sen de şakımaya başlarsın. Hayatta şakımak kadar güzel bir şey olamaz; bir kafesin içinde olsa bile."

"Hayır. Ben hiç şakımayacağım; hiç şarkı söylemeyeceğim. Asla söylemeyeceğim!

Sonra da İracema'yı hatırladım; 'İracema korkağın teki!' diye aşağıladığımız o güzel balıkçılı. Benim

başıma gelenler İracema'nın başına asla gelmeyecekti. İracema'nın da yavruları olacaktı. İracema onlara 'korku'yu öğretecekti. Korkacaktılar, ama ormanın içinde özgürce yaşayacaktılar. Korkunun ne kadar doğal, ne kadar önemli bir şey olduğunu orada anladım.

"Bak yavrum, üzülmek hiçbir işe yaramaz," diye konuşmasını sürdürdü Bay Pedro. "Bizim sahibimiz çok iyi biridir. Bizimle ne tatlı konuştu, gördün sen de."

"O nasıl iyi biri olabilir! Bir insan!"

Hiçbir şey duymak istemiyordum. Ama Bay Pedro öyle dostça konuşuyordu ki, sonunda onunla ilgilenmeye, dediklerini dinlemeye karar verdim.

"Sahibimizin adı Cavalcanti. Avrupa denilen bir yerde yaşıyormuş. Avrupa dedikleri, herhalde büyükçe bir kafes olsa gerek. Ama anayurdunun özlemini yüreğinden bir türlü atamamış. Doğup büyüdüğü Brezilya'nın ormanlarının sesini, kokusunu bir türlü unutamamış. Sonunda dayanamayıp yine buralara dönmüş."

Yeniden kendi düşüncelerime dönmeye çalıştım. Ormandaki Bayan Raquel de kaçmıştı. Kendi anlattığına göre bir Fransız hanımın evinden kaçmıştı. Demek, sahibimiz Cavalcanti de Fransa denilen bir yerden, bir kafesten kaçıp gelmişti buralara. Belki günün birinde ben de kaçabilirdim.

"Bak dinle delikanlı. Gençsin, yakışıklısın. Bunların hepsi gelir geçer. Bizim güneşimiz de var, rüzgârımız da. Güneşi görebiliriz, rüzgârı duyabiliriz. Güneş de, rüzgâr da her yerde aynıdır. Kendine oyalanacak bir şeyler bulmaya çalış. Bak sana kendimden bir örnek vereyim. Ben şimdi dünya futbol şampiyonasıyla ilgileniyorum. Maçları radyodan dinliyorum. Pazar günü son maç var: Brezilya-Arjantin maçı. İnanıyorum ki bizim Pele şu Arjantinlilere derslerini verecektir."

Benim yine hüzünlendiğimi görünce Bay Pedro kafasını sallıyor, bir tünekten ötekine sıçrıyordu. İçini çekerek, kendi kendine, durmadan "Ah gençlik! Ah gençlik!" diye söylenip duruyordu.

Tek bir tüneğin üzerinde saatlerce dikilip duruyordum. Akşam olduğunda içimdeki hüzün yüreğimi daraltıyordu.

O çiftlik geliyordu yine aklıma. Güneş ışınlarının aydınlattığı, parlattığı kırlar. Dörtnal koşan taylar. Büyük havuzda suyun yüzüne çıkan minik kırmızı balıklar. İçlerinde çok neşeli, dünya güzeli bir kırmızı balık vardı, adı Clovisti. Başını sudan çıkarır, yanaklarını şişirir bize yüz göz hareketleri yapardı.

Ya o altın sarısı ayçiçeği tarlaları!

Ya toprağın o nemli kokusu!

Ya havuzun içine yıldızlarını döküveren o yumuşacık gece!

Aman Tanrım! Daha fazla yaşamak istemiyordum.

Daha fazla yaşamamak için yemek yememeliydim. Daha fazla yaşamamak için su da içmemeliydim. Daha fazla yaşamamak için şakımamalıydım, şarkı söylememeliydim. Ben de öyle yaptım.

İlk iki gün açlık biraz zor geldi. Susuzluktan gırtlağım kurumuştu. Ama dayanmalıydım. Artık yaşamak istemiyordum.

"Yapma böyle yavrum," diyerek benimle yeniden konuşmaya çalıştı. Bay Pedro. "Ye şu önündeki yemleri! İç şu suyu!"

Yanıt vermiyordum. Nasıl içerdim o suyu?

Su dediğin böyle kapta mı olurdu? Su dediğin ormandaki gibi olurdu; havuzdaki gibi olurdu. Bizler sürüler halinde varırdık oraya, minicik ayaklarımızın ucunda daldan dala sıçrayarak. Sonra da "pat!" diye korkuturduk Bay Pacheco'yu; hani suyun altında uyuklayıp duran o yaşlı yayınbalığını. Bay Pacheco korku içinde uyanır, suyun yüzeyine çıkar, bizlere bağırıp çağırırdı. Ama sonra bizleri bağışlar, gönlümüzce su içmemize izin verirdi.

Nasıl da yitirmiştim bunların hepsini? Nasıl olabilmişti bu?

O sahneyi hiç unutamıyorum:

Ormanda mutluluk içinde zıplayıp dururken harika bir şeyle karşılaşıvermiştim. Yoksa ormanın içinden geçen bir elektrik teli miydi bu? Evet bir elektrik teli olmalıydı. Henüz hiç kimse görmemişti onu. İlk gören bendim. Bir dalın tepesine çıkıp oradan telin üzerine atladım. Birdenbire tel kımıldadı, sağ ayağımdan yakalandığımı anladım. Kanatlarımı çılgınlar gibi çırptığım halde başaşağı düşmekten kurtaramadım kendimi.

Hemen çalıların arkasından birkaç çocuk çıktı ortaya, biri beni boynumdan sertçe yakaladı.

"Bir muhabbet kuşu yakaladık! Bir muhabbet kuşu yakaladık!" diye sevinçle bağrıştılar.

Ben ne bağırabiliyor ne de kimseye seslenebili-

yordum. Beni alıp götürdüler, korku içinde çırpınıp duran bir sürü başka kuşun arasına koydular. İşte o zaman anladım kafesin ne olduğunu. Ertesi gün de o içi kuş dolu kocaman kafesi bir kamyonete yerleştirdiler. Ben parmaklıklara yapışmış umutsuzca sesleniyordum:

"Anne!.. Anneciğim!"

Çığlıklarımı kimse duymuyordu. Ayçiçeği tarlalarıyla, güneşin ışıldadığı kırlarıyla pırıl pırıl havuzuyla çiftlik de, o serin ormanımız da gitgide gerilerde kalıyor, uzaklarda bir toz bulutunun ardında silinip gidiyordu...

Minik kanatlarım, toz içinde kalmış, kafesteki kuş kakalarından yapış yapış olmuştu. Beni pazara götürdüklerinde küçük güzel bir kuş değildim artık.

Bay Cavalcanti işte orada görüp satın aldı beni.

Bir kır evine götürdüler. Şu anda bulunduğum kafesin içine soktular. Kurtulmaya çalıştım kafesin tel parmaklıklarına attım kendimi gagamı en kalın par-

maklıklara vurdum, hiçbir yararı olmadı. Bir tüneğin üzerinde soluk soluğa kalmıştım.

"Bu yaptıkların hiçbir işe yaramaz ki küçük kuş!" diyen sesini ilk kez orada duydum Bay Pedro'nun. Çevreme bakınınca onu biraz ötede bir kafesin içinde gördüm. Salonun sağında solunda başka kafeslerde başka kuşlar da vardı.

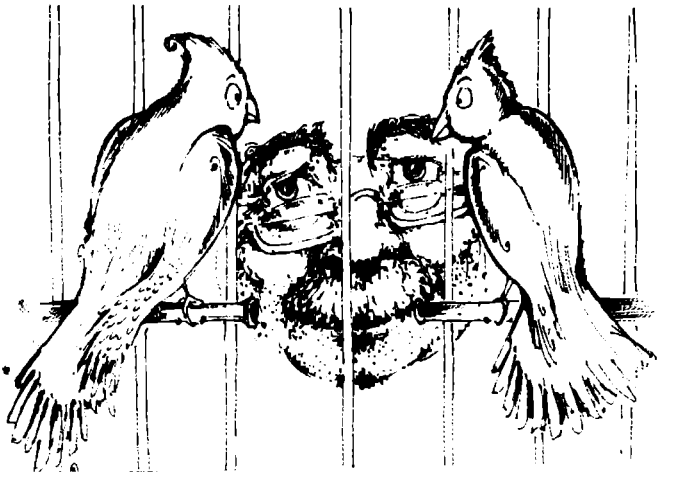
Her şey yok olup gitmişti! Öyleyse ben de su içmeyecektim! Yemek de yemeyecek, asla şarkı söylemeyecektim.

Yavaş yavaş gece olmuş, her şey gölgelere bürünmüştü. Gecenin hüzün dolu saatleri bir türlü geçmek bilmiyordu. Daha güneş doğmadan çok önce gücümün azaldığını anlamıştım.

Birden tünekten düştüm. Kafesin dibinde uzanıp kalmıştım. Soluk almam gitgide yavaşlıyordu.

Sabahleyin gökyüzü neredeyse birden aydınlandı.

Evin içinde ayak sesleri duyuluyordu. Sahibim Cavalcanti uyanmış olmalıydı. Az sonra kafeslerimize bakmaya geldi.

"Aman Tanrım! Mavi kuş kaçmış!"

Kafesi asıldığı yerden çıkarıp masanın üzerine indirince benim dibinde yattığımı gördü. Birden öfkeyle dolmuştu sesi:

"Hizmetçilerin yüzünden! Ne suyunu değiştirmiş, ne de yemini vermişlerdir!"

Ama hemen arkasından büyük bir telâşa kapıldığını gördüm. Minik yem kutusu da, su kabı da doluydu.

Sesi tatlı mı tatlı bir tınıyla çıkarken bir yandan de elini içeri uzatmıştı. Bense geri geri gidiyordum.

"Ne oldu benim minik kuşuma? Öylesine iyi, öylesine uslu, öylesine mutluyken? Aklını mı kaçırdın yoksa?"

Kafamdaki minik tüyleri yavaşça okşamaya koyulmuştu.

Ben ona her şeyi açıklamak istiyordum, ama o bir insandı, anlamazdı ki. Ona şöyle demek geliyordu içimden:

"Ben ölüyorum... Üzüntümden ölüyorum..."

Ama hayır o anlamazdı bunu; anlasa bile öteki kuşlar ormana doğru uçup gitsinler diye kafeslerin kapılarını da açmazdı.

Yumuşak bir sesle bir şeyler fısıldamayı sürdürüyordu.

Tam o sırada Bay Pedro birden heyecanlanıp ötmeye başladı. Bir tek ben anlıyordum ne dediğini:

"Kaçsana be çocuk! Bak, adamın avucu açık duruyor. Hadi kaç! Şu gül ağacının dalına atlayıver. Orada derin bir soluk al, sonra da uzaklara uçup git! Hadi kaç! Kaç! Hadi!"

Ama yalnızca şöyle yanıt verecek gücü bulabildim kendimde:

"Şimdi... kaçamam... Kanatlarım kuru yapraklar kadar ağır... Ben..."

Gözlerimi camın ötesinde uzayıp giden ormana çevirdim. Güneş ışınları dalların arasından süzülüp geliyordu.

Gözlerim yavaşça kapandı.

Uzaklardan çok uzaklardan Bayan Raquel'in herkesi çağıran sesi geldi kulaklarıma:

"Arkadaşlar! Güneş doğdu! Sabah oldu! Toplantı saati geldi!"

...Güneş... doğdu...

Akvaryum

"Olmaz öyle şey! Sıranı bekle. Görülmüş şey mi? Mademki herkes kuyruk oluyor sen de gir kuyruğa!"

"İyi ama artık bundan sıkıldığımı görmüyor musunuz," dedi Clovis, biraz da sinirlenerek.

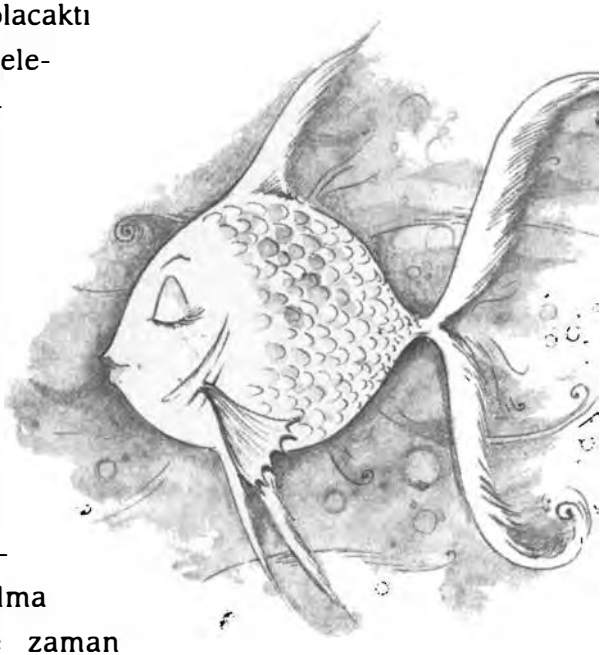
"Hepimiz sıkıldık sıra beklemekten. Sen bizden daha ayrıcalıklı olamazsın!"

Clovis sesini çıkarmadı. Büyük akvaryumun cam duvarlarından birine doğru yüzdü. Sırtında altın renkli çizgileri olan kırmızı gövdesi tıpkı bir yelpaze gibi kıvrım kıvrım oynayan o kocaman açık renkli saydam kuyruğu karşıki camda yansıyordu.

Ne kadar da güzeldi! Yoksa ötekilerin hepsinden daha güzel, daha kusursuz değil miydi? Ama o minik çirkin balıklar bunun farkında bile değildiler. Beyaz uçuk renkli cansız çirkin şeylerdi hepsi.

Yüzünü ekşiterek bir o yana bir bu yana yüzmeyi sürdürdü.

Bir yandan da düşünüyordu. İnsanlar nasıl da her şeyi bozuyorlardı. Oh olsun! Kendisine ders olmalıydı bu! O her şeye karşı gelme huyu yok muydu! Çiftlikteki o büyük havuzun hiç de güzel olmadığını söyleyip durmuyor muydu! Serüven için doğduğunu, büyük yerlere değişik yepyeni sulara yolculuk etmek için dünyaya geldiğini söylemiyor muydu! Ne olacaktı şimdi tüm geleceği? Camdan yapılmış o korkunç akvaryumdan çıkıp o iğrenç, terbiyesiz balıkların arkadaşlığından kurtulma fırsatını ne zaman bulabilecekti acaba?

Elbette ki balıklar da insanlar gibi olmalıydılar. Hiç değilse toplumsal farklılıklar söz konusu olduğunda. İyi ailelerden gelen kibar insanlara daha fazla saygı gösterildiğini bilmiyorlar mıydı yoksa Öyle ya,

türü belli olmayan, ne geçmişi ne de ataları bilinen, beğeniden yoksun, sıradan birtakım balıkların... Kendisi gibi iyi cins bir balıktan kuyruğa girip sırasını beklemesini istememeleri gerekirdi. Bu ne terbiyesizlikti!

İşin en kötü yanı bu değildi. İşin en kötü yanı o kuşların kokusuydu. Tavukların oralardan gelen o mide bulandırıcı iğrenç koku! Ya bütün günü avaz avaz bağırarak geçiren papağanlarla muhabbet kuşlarının bitmek bilmeyen gürültüleri! Ne berbat bir kuş eviydi orası! Ne ararsan vardı orada: tavuklar renkli papağanlar, kaplumbağalar, hindiler, tavuskuşları, minik kuşlar...

Öfff! Ne cansıkıcı bir yer burası! Çiftlik buradan bin kat iyiydi. Havuz da öyle. Oradayken hiç değilse güneşin doğuşunu görüp atların su içmelerini seyredebiliyor öteki balıkların kendisiyle aynı sınıftan olduklarını biliyordu. Öğretmeni Bayan Quiteria'nın sözlerini anımsadı:

"Hayal kurmayı bırak yavrum. Yolculuk etmeyi düşünmekten vazgeç. Ellerinde ağlarıyla sizleri yakalamaya gelen insanları görünce hemen saklan. Özgürlükten daha değerli bir şey olamaz. Burada kendi yakınlarının arkadaşlığına, sevgisine sahipsin. Hayatta en önemli şey budur."

"Siz neler söylüyorsunuz Bayan Quiteria! Ben gencim. Yolculuk etmek, yeni yeni dünyalar tanımak istiyorum. Ne kadar güzel olduğumu görmüyor musunuz İyice düşünecek olursanız benim böyle sıradan bir havuzun dibinde yaşamak için dünyaya gelmediğimi anlarsınız."

"Peki çocuğum," diye tatlılıkla kabul ediyordu öğretmenim. "Zamanla her şeyi öğrenirsin. Büyüklerin deneyimleri siz küçüklerin hiçbir işine yaramaz sanıyorsunuz. Ama bir tek şeyi unutma: insanlar... insanlar kalpsizdirler; onlar dünyada her şeyi bozarlar."

Olayların bu şekilde gelişmesi bile sanki bir mucizeydi. Yakınlardaki saat kulesinin çanı üçü vurduğunda kümestekilerin hepsinin gözlerinde tatlı bir uyku sersemliği okunurdu. Hemen her zaman merakla, hatta şaşkınlık çığlıklarıyla kümese yaklaşan tüm o kadınlara, erkeklere, çocuklara rağmen hayvanların hepsi uyukluyorlardı. Ben de rahat bir soluk alıyor, erken saatte uyumamak için büyük bir çaba harcıyordum; çünkü uyku tutmadığı bazı geceler o acımasız uykusuzluk, gece saatlerinin ne kadar uzun olduğunu, yıldızların görünmediği bir gecenin nasıl da bitmek bilmediğini anlamama neden oluyordu.

Öğle sonralarında gözlerimi açık tutmaya çabalıyordum. Çevrede görülecek o kadar az şey vardı ki o güne kadar pek çok kez görmüş olduğum şeyleri çaresiz yeniden incelemeye koyuluyordum.

Gözlerim açık olduğu için o uzun boylu zarif hanımefendinin akvaryuma yaklaştığını görebildim. Narin ellerinin upuzun parmakları şık eldivenler içinde gizliydi.

İşaret parmağını akvaryuma doğru uzatırken dükkânın sahibi, ağzındaki altın dişlerini göstererek gülümsedi.

"Şu kırmızı..."

Aslında dürüstçe davranıp uyumakta olan ötekilere seslenmem gerekirdi. Ama yapmadım. Hanımefendi, hem de hiç düşünmeden beni seçmişti. Alıp götürmekten vazgeçer diye öyle korkuyordum ki kuy-

ruğumu yumuşacık dalgalanmalarla açarak kendimi daha güzel göstermeye çalışıyor ötekileri uyandırmamak için de hiç ses çıkarmıyordum.

"Elbette hanımefendi! Elimizdekilerin sonuncusu bu. Birkaç gün içinde aynı cinsten yenileri gelecek."

"Ya şuradakiler? Şu çirkin şeyler?"

"Onlar balık çiftlikleri için efendim; ırmaklarda, göllerde yetiştirilmek için... Çirkin, sıradan balıklardır; akvaryum hayatına dayanamazlar."

"Evet, şu kırmızıyı alıyorum!"

Adamın elindeki kepçe akvaryumun içine girer girmez soluğumu tutarak büyük bir heyecanla içine atlayıverdim. Öteki balıklar uyanmışlar, şaşkınlık havası yatışınca yinelemekten kaçınacağım kötü kötü sözler söylüyorlardı bana.

Bir an gırtlağımın tıkanmasıyla soluk alamadım. Kendimi suyun dışında bulunca gözlerim yuvalarından uğramıştı. O aşağı sınıftan minik balıkların öfkesine karşılık verecek gücü bile bulamadım kendimde. Aslında böylesi daha iyiydi. Kibir ve suskunluk onlara verilecek en güzel yanıttı.

Beni yeniden yuvarlak bir cam evin içine koyduklarında kaygılarım yatıştı. İçimde duyduğum bir huzur duygusu önceleri hareket etmemi engelledi. Ev sahiplerinin akvaryum dedikleri şeyin içinde neden sonra şöyle bir dolaştım. Öteki balıkların kokusundan uzakta, bana dokunmalarından korkmama gerek kalma-

dan o temiz, o serin suyun verdiği duygu, havuzdan alındığımdan beri duymadığım bir huzur ve mutluluk vermişti bana.

Beni kocaman bir otomobile götürdüler. İçi yumuşacık olan o tuhaf renkli yürüyen küçük eve otomobil dendiğini sonradan öğrenecektim. Sonra gittik gittik, virajlar döndük, durduk, yeniden yola koyulduk. Bütün bunlar, yeni sahibim olan hanımın üst üste attığı uzun bacaklarından etkilenmiş bir halde hep aynı köşede hiç kımıldamadan durmama neden olan bir güçsüzlük vermişti bana.

Şoför beni eve götürdü, akvaryumumla birlikte bembeyaz dişlerini göstererek gülümseyen zenci bir hizmetçiye verdi.

Ev sahibesi de salona girerek kızı uyardı:

"Bu akvaryumun suyunu her gün değiştirmelisin."

"Onu nereye koymamı istersiniz efendim?"

Hanım, salonda bakışlarını dolaştırınca üzerinde hiçbir şey bulunmayan pırıl pırıl simsiyah piyano çarptı gözüne.

"Piyanonun üstüne. Ama altına küçük bir örtü koy da piyanonun cilasını bozmasın."

İşte böylece beni bir daha yerimi değiştirmemek üzere piyanonun üzerine koydular.

Rahat bir soluk almıştım. Artık benim de kendime ait minik bir evim vardı. Neşeyle gülümsedim. Akvar-

yumun içine kötü yerleştirilmiş o küçük yeşillikleri yeniden düzenlemem gerekecekti.

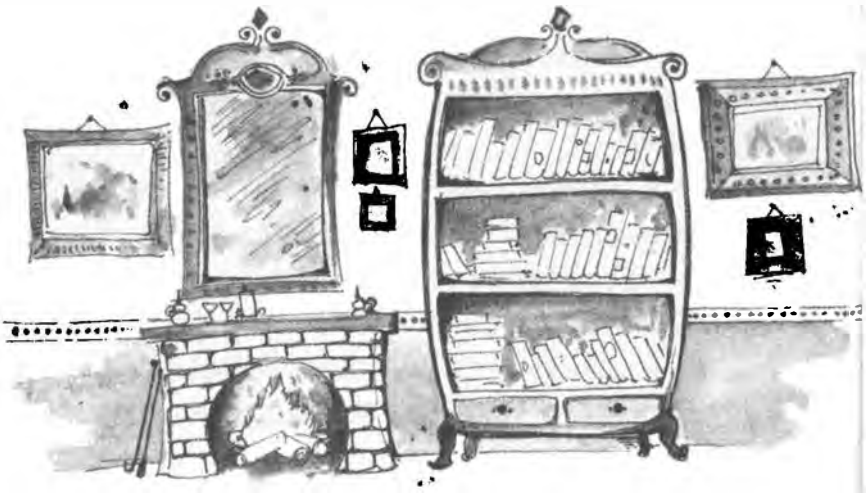
Aynı anda bir sürü şeyi birden düşünüyordum. Kendimi o kocaman cam havuzdan, o kirli balıklardan, kuşların patırtısından tavukların iğrenç kokusundan uzakta bulmak bile harika bir şeydi.

Sonraki iki gün boyunca her şey yenilikti benim için. Salonun koca koca aynalarına, yaldızlı çerçeveleri içindeki tablolara, raflardaki ciltli kitaplara bakıp duruyordum. Bir köşede hep suskun duran bir gitar bile benim için bir mutluluk kaynağıydı.

Her sabah o zenci hizmetçi gelip bayat suyu, temiz suyla değiştiriyordu.

Pek çok mutlu saatler geçip gitti; ta ki sonunda minik yüreğim parça parça olana kadar.

Yapayalnız olduğumu daha yeni anlıyordum...

Saatin tiktakları göğsümün içinde atıyordu sanki: 'yalnızlık... yalnızlık... yalnızlık...'

Gece gündüz akvaryumun içinde, kendi eksenimin çevresinde dönüp duruyordum. Günışığı olduğunda gölgemin üzerinde dolaşıyordum. Olmadığında çevremi saran her şeyin sessizliği içinde. Ah hiç değilse oradaki havuzdaki minik balıklardan biri gelseydi de biraz sohbet etseydik. Benimle arkadaşlık etseydi... İlk günler böyle düşünüyordum.

Sonunda kibrim kırılmıştı.

Günler geçmek bilmiyordu...

Bize felsefe dersi vermekte direnen Bayan Quiteria'nın o ünlü sözünün anlamı bu olsa gerekti:

"Yalnızlığın kıyaslanabileceği bir tek şey vardır: Yaşlılık."

İçimde bir şeyin olgunlaştığı görülüyordu çünkü hayattaki her şey daha güçlü bir anlam kazanmaya başlıyordu.

Yalnızlık, her şeyden kötüydü...

Hayallerini kurduğum yolculuk dünyası buydu demek. Düşlerimin de, hayallerimin de hüzün dolu gerçeği buydu. Büyük bir çevreden çıkıp çok daha büyüğüne geçmek buydu demek.

Havuzu özlüyordum. Güneş batarken görünen beyaz balıkçıllar bile belleğimde daha güzel görünüyorlardı şimdi. Sonra bir sürü anılar yavaş yavaş içimde uyanıyor, hayatta olduğumu anladığım ilk an-

lardan başlamak üzere her şey birer birer anlam kazanıyordu.

Eskiden yaşanılmış anlar belleğimin içinde en çok yer tutanlardı. Onları düşündüğüm her an sanki yeniden oluşuyorlarmış gibi öylesine bir canlılık kazanıyorlardı.

Dünyaya yeni geldiğimde hiçbir şeyden habersiz olan gözlerim her şeye büyük bir meraklı bakardı. Akşam olduğunda annem çiftlikteki havuzun kapısına beni almaya gelirdi.

"Hadi gidelim yavrum. Çok geçmeden gece olacak. Gidip yatalım."

"Gece nedir anneciğim?"

"Gece yukarılardan inmekte olan şu kapkara sudur yavrum."

"Yukarıda ne var?"

"Gökyüzü."

"Peki gökyüzü nedir?"

Annem gökyüzünü gösterir, sabırla anlatırdı bana.

"Küçükler o kadar çok soru sormamalılar. Gökyüzü tüm şurası. Hadi artık gidelim."

"Hayır anneciğim birazcık daha kalalım. Gökyüzündeki şu şey nedir? Şu küçük şeyler? Hep gece olunca gelen şuradaki şeyler?"

"O parlak şeyler yıldızlardır yavrum."

Benim bir türlü anlayamadığımı görünce annem daha da sevecenleşir, beni şımartarak şöyle derdi:

"Ah benim küçük yaramazım. İnsanlar onlara 'yıldız' derler. Şairler ise gecenin gözyaşları olduğunu söylerler. Ama aslında onlar gökyüzünün çilleridir. Tıpkı senin gövdendeki çiller gibi. Şimdi anladın mı?"

Biraz cesaretim kırılıyordu.

"Hepsini değil anneciğim. Birazcığını. Bunları sonra düşüneceğim."

"Tamam. Şimdi gidelim mi?"

"Peki, gidelim."

Evimize doğru yan yana yavaş yavaş yüzerken bir kez daha cesaret edip sorardım ona:

"Anne insanların hepsi aynı şeyi mi yaparlar?"

"Neyi yavrum?"

"İnsanların hepsi havuzda yıkanan küçük atlar yetiştirmek için mi yaşarlar?"

Annem güldü.

"Hayır. Onlar daha bir sürü başka şeyler de yaparlar. İnsanların dünyası karmaşıktır. Senin atları yıkarken gördüğün insanlardan başka insanlar da vardır."

Yeniden büyük bir hüzne kapılıyor, akvaryumun içinde kendimi yapayalnız buluyordum. Yalnız. Yapayalnız...

İçimi çekiyor, bir kez daha havuzdaki yavru balık oluyordum.

"Gerçekten anlamıyorum anne bu suyun neden bu kadar sert olduğunu!" diye vuruyordum burnumun ucunu o sert şeye.

"Yavrum o su değil ki. İnsanların yaptığı cam o. Cam her zaman serttir."

Anılarımdan daha başka pek çok şey gidip geliyordu kafamda. Havuzun sularını öfkelendirerek gitgide daha fazla dalga oluşturan rüzgâr gibi örneğin.

Benim özlemlerim de o dalgalara benziyordu...

Beşinci gece kederimden ölmek üzere suyun içinde hiç kımıldamadan dururken yaşlı bir yıldız kadar

parlak bir şeyin bana yaklaşmakta olduğunu gördüm.

Aman Tanrım! Bu bir yıldız değil, sırtına örümcek binmiş bir ateşböceğiydi. Ah ne güzel bir örümcekti o! Burnunun ucunda gözlükleri vardı. Başlığının altından gür beyaz saçları görünüyordu. Ayağı aksadığı için bir bastona dayanmıştı. Beni selamladıktan sonra kendini tanıttı:

"Benim adım Rosa. Günlerden beri size bir ziyarette bulunmak istiyordum. Ama bilirsiniz ya bu ileri yaşım yüzünden..." diye özür dileyerek gülümsedi örümcek.

"Aman Bayan Rosa, beni ne kadar sevindirdiniz bilemezsiniz!"

"Adınızı öğrenebilir miyim?"

"Elbette! Adım Clovis. Emrinizdeyim, bütün kalbimle hizmetinizdeyim."

"Çok teşekkür ederim. Ne kadar da terbiyelisiniz! Adınız da ne kadar güzel. Soylu bir türden geliyorsunuz, öyle değil mi? Dört-beş yüz yıllık soylu bir aileden olsa gerek."

"Hem de çok soylu. Sekiz yüz yıllık Portekizli bir aileden."

"Denizden mi geldiniz?"

"Hayır. İyi cins balık yetiştiren bir sarayda geldim dünyaya. Bana sorarsanız deniz biraz şey... nasıl söyleyeyim, biraz bayağı bir yerdir. Üstelik de aşırı bü-

yüktür. Denizlerde balık türleri çok fazla karışmıştır; sizce de öyle değil mi Bayan Rosa?"

"Öyle diyorlar. Benim kişisel olarak deniz balıklarına karşı pek yakınlığım yoktur. Nedeni de basit... çok pis kokarlar... Peki sizin havuzdaki sarayda yaşantılarınız nasıldı?"

"Harikaydı Bayan Rosa. Göz kamaştırıcı bir hayattı."

Sonra da çevremizi saran tüm o şiirselliği anlattım ona.

Güneş ışığında altın gibi parlayan tarlalardan, o sapsarı ayçiçeklerinden söz ettim. Rengârenk minik kuşlarla dolu ormanlarla kuşların şakımalarını anlattım uzun uzun. Minicik doğan sonra da oradan oraya koşarak yemyeşil çayırlarda özgürce büyüyen yarış atlarını da anlattım. Doğadaki her şeyi, o sıcacık kızgın güneşin altında olup bitenlerin hepsini anlattım ona.

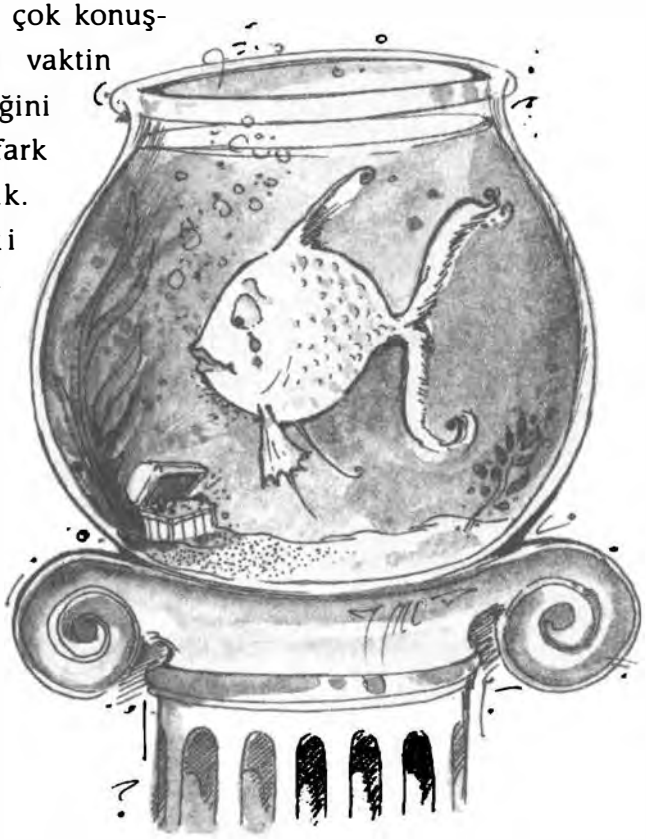
Yıldızlarını bizim sularımızda yıkamaya gelen geceden söz ettim. Bembeyaz tüyleri akşam güneşiyle pembeye boyanan balıkçılları anlattım.

Sonradan büyük bir şampiyon olan altın renkli küçük bir tayı bile anlattım ona. O küçük atın ilk kez yakınımda su içerken beni nasıl korkuttuğunu da. Sonra aramızda doğan büyük dostluğu, yakınlığı da.

"Adı Lula'ydı; safkan bir yarış atı olan Bayan Gema'nın oğluydu."

Onca gündür, onca gecedir süregelen yalnızlığımın acısını çıkararak her şeyi anlattım da anlattım.

Daha bile fazlasını: geceden, gecenin gizlerinden söz ettim. Su perilerinin saydam tüllere sarınarak suyun yüzüne çıkıp dans ettiklerini, orman tanrıları çıkıp gelsinler de bizim suyumuzun kıyısında flüt çalsınlar diye yabanıl ateşböceklerinin havuzun çevresinde bir kolye gibi dizildiklerini, sabahın son yıldızının gelip yüzünü bizim suyumuzda yıkadığını, sonra da esneyerek koşa koşa gecenin peşinden yetişip uyumaya gittiğini anlattım ona.

O kadar çok konuşmuştum ki vaktin nasıl geçtiğini ikimiz de fark edememiştik. Salondaki saat üçü vuruyordu hoş tınısıyla.

"Hay Allah!" diye sızlandı Bayan Rosa. "Ne kadar geç

olmuş! Kocam ne der? D'Artagnan çok kızacak. Sinemaya gittiğimi de söyleyemem; sinema saati çoktan geçmiş."

Sonra da bir açıklama yapma gereği duyarak şöyle dedi:

"D'Artagnan yedi yüz seksen saat önce evlendiğim bir 'örümcek'. İyi geceler Bay Clovis yarın yine uğrarım."

"Daha erken gelin. Sizi tanıdığıma ne kadar sevindim bilemezsiniz."

Ertesi gün Bayan Rosa, yanında kendisine fener görevi yapan ateşböceği, kocası Bay D'Artagnan ve şişko bir cırcırböceğiyle birlikte geldi. Bir gün önce anlattıklarımı yeniden anlattım. Hepsi beni büyük bir merakla dinlediler.

Daha ertesi gün yanlarında iki yeni arkadaşla birlikte daha da erken geldiler. Biri, adı Guillermo olan şaşı bir sivrisinekti, biri de kendisine Barones Porongaba diye saygı gösterilmesini isteyen aşırı derecede boyalı bir kertenkele hanım.

Öykülerimi tekrar tekrar anlattım.

Ama bir sonraki gün yeniden geldiklerinde bir kez daha anlatmaya koyulunca hepsi birden esnemeye başladılar. Sözlerimi pek çok kez benden önce tamamlıyorlardı. İşte o zaman içimi büyük bir hüzün, acı veren bir tür kaygı kapladı.

Şişman cırcırböceği bıkkın bir ses tonuyla şöyle sordu:

"Sizde yalnızca böyle ıslak öyküler mi var?"

Bu soru üzerine hepsi birden biraz da canları sıkılmış olarak homurdana homurdana çekip gittiler.

Ertesi akşam, hiçbir ziyaretçi gelmediği için bomboş geçti. Sessizliğime eşlik eden bir tek içimdeki hüzündü.

Durum her gün biraz daha kötüye gidiyordu. Hizmetçi kız bile akvaryumumun suyunu artık değiştirmez olmuştu...

Camdan evimin temizliğiyle üç günden beri uğraşmadığını görüyordum. Oysa havuzun içinde şimdi... ah! havuzun içinde şimdi cıvıl cıvıl bir hayatın yaşandığını biliyordum. Bayan Quiteria'nın sözlerini hatırlamak bile istemiyordum.

İki gün sonra ev sahibesi salonda boy gösterdi. Akvaryuma bakarak hizmetçi kıza sordu:

"Suyunu değiştirdin mi?"

"Her gün hanımefendi."

Başımı sudan dışarı çıkararak bağırdım:

"Yalan söylüyor efendim! Beş günden beri evimi temizlemiyor! Bu ağırlaşmış bayat suyun içinde beş günden beri yavaş yavaş boğuluyorum!"

Ama umutsuzluk çığlıklarımı kimse duymamıştı.

José Mauro de Vasconcelos HAYATIN O GÜZEL ŞARKISI

Ertesi sabah gün doğduğunda Clovis, akvaryumunun dibinde yan yatıyordu.

Piyanonun tozunu almaya gelen hizmetçi kız, balığı ürkütmek için elindeki tüylü fırçayı akvaryuma vurdu, ama balık kımıldamadı bile.

Kız bir an ne yapacağını bilemedi, sonra hanımının yanına giderek şöyle dedi:

"Ay hanımefendi! Akvaryumdaki küçük balık ölmüş!"

Hanım uykulu bir tavırla yatakta öbür yana döndü. Esneyerek,

"Şu kuşçunun dükkânına telefon et de," dedi, "o balığın eşinden bir tane daha yollasınlar."

"Peki bu ölü balığı ne yapayım efendim?"

Hanım daha da fazla esneyerek neredeyse yarı uyur bir halde karşılık verdi:

"Onu da kediye ver."

Altın Tay

Yaşıyorum! Az önce doğdum!

Hayatta aldığım ilk soluklar, kırların temiz havası önceleri ciğerlerime fazla sert gelmişti; hızlı hızlı soluk alıp veriyordum. Henüz ıslak olan tüylerim güneşin ısısıyla kurumaktaydı. Yemyeşil çayırlar mis gibi kokuyordu.

Annem hayran hayran bakıyordu bana. Gözyaşlarıyla hâlâ nemli olan gözlerindeki acı, mutluluğa dönüşmekteydi. Şöyle diyordu bana:

"Hadi... şimdi dene... bir iki üç..."

Bacaklarımın üzerinde doğrulmaya çalıştım. Güçsüz bedenimin havaya kalktığını hissettim, ama bacaklarım beni çekmiyordu.

Yeniden denedim, ama bedenim bir kez daha çimenlerin üzerine düştü. Art arda sıçramaya başladım. Daha yedinci sıçramaya varmadan bedenim tir tir titreyen bacaklarımın üzerinde durabildi.

Annem sevinçten çılgına dönmüştü:

"Aferin benim cesur oğlum!"

Derken karnımın acıktığını hissederek ne yapacağımı bilemez halde anneme baktım.

"Ben... ben... meme emebilir miyim?"

Anacığım gülümsedi.

"Elbette yavrucuğum."

İkinci bir davet beklemedim. Memesine yapışıp onun ılık sütünü kana kana emmeye koyuldum. Annemi rahatsız ettiğim kaygısıyla berrak kahverengi gözlerimi ara sıra ona doğru kaldırıyordum, ama öyle bile olsa o hiçbir şey söylemezdi, çünkü benim için hayatın o anda başladığını biliyordu.

Meme emmeyi bitirince annemin dışında var olan dünyaya bakmaya koyuldum.

"Çevrene iyice bak yavrum. Bak hayat ne kadar güzel. Ne kadar çok güneş ışığı var. En önemlisi de çok geçmeden koşup yaramazlıklar yapabileceğin ne kadar geniş çayırlık alan var."

Attığım ilk adımlar ürkekti, ama yine de dünyaya geldiğim için kendimi çok mutlu hissetmeye başlamıştım.

Akşam hava kararırken çiftlikteki öteki kısraklar annemi ziyarete geldiler.

"Aman Bayan Gema! Minik oğlunuz ne kadar güzel."

"Ne kadar da iri gözleri var."

"Ne kadar zeki olduğu anlaşılıyor."

"Benim en çok hoşuma giden yanı ise," dedi yağız bir kısrak "tüylerinin altın sarısı rengi. Tıpkı bir güneş parçası gibi."

Annem de şöyle dedi:

"Bugünlerde herkesin yaptığı sahte bir alçakgönüllülük gösterisi yapmayacağım. Evet, güzel bir oğlum oldu. Oğlumun en hoşuma giden yanı bacaklarının uzunluğu. Benim oğlum büyük bir şampiyon olacak. Adını da 'Lula' koydum."

Önceleri koşmayı bana annem öğretiyordu. Bir-

likte yavaş yavaş koşmaya başlamıştık. Daha sonraları kendimden daha emin olduğumda onun önüne geçiyor, sonra da durup onu bekliyordum. Dönüp arkama bakarak şöyle bağırıyordum:

"Annem yarışı kaybetti!.. Annem beni yenemez!.."

O ise gülümseyerek mutlulukla başını sallıyordu:

"Küçük budala! Seni geçmiyorum, çünkü geçmek istemiyorum. İlerde günün birinde gerçekten büyük bir şampiyon olacaksın. İşte o zaman ne annen yarışabilecek seninle, ne de başka biri."

Annem, altın renkli yelemi düzeltiyor, dingin, tatlı bir sesle şöyle diyordu:

"Evet, sen benim için bir övünç kaynağı olacaksın. Ama henüz bir şampiyon değilken hayatın tadını çıkar yavrum."

Sonra da kıçıma öyle dostça bir tavırla bir şaplak atıyordu ki, vuruştan çok bir öpücüğü andırıyordu.

Yaşamak!.. Yaşamak!.. Yaşamak!.. Evet benim de yapmak istediğim buydu. Yapmam gereken şey buydu.

Burun deliklerimi açarak ılık havayı tüm gücümle içime çekiyor özgürce kişniyordum.

Kırlar benim koşmalarıma yetmeyecek kadar küçüktü. Yelemi dalga dalga uçuran rüzgâr benimle yarış ediyor, güneş gibi ışıltılı kuyruğum bir o yana bir bu yana savruluyordu.

Her şey yepyeniydi benim için: çayırların üzerinde yuvarlanmak, çimenleri bedenimle okşamak, sürekli atlayıp sıçrayarak sırtımı dallara sürtmek, büyük havuza kadar gidip minik kırmızı balıklarla sohbet etmek, ayaklarımı buz gibi soğuk suda ıslatmak ya da kana kana su içip suyu ter içindeki bedenime püskürtmek.

Kimi zaman da çimenlerin üzerine yatıp çevremdeki o küçücük dünyayı seyrederdim; toprağın üzerinde oradan oraya dolaşıp karşılaştıklarında birbirleriyle hızlı hızlı konuşan kırmızı karıncaları da.

Ya da ikindi vakti masmavi gökyüzünü seyre koyulur, pek anlayamadığım halde gökteki bulutların hareketlerini izlerdim.

Bir keresinde anneme dedim ki:

"Anne gökyüzüne baksana."

"Neden yavrum?"

"Hiç. Öylesine."

Annem gözlerini kaldırıp yukarı baktığında mutluluktan çığlık atmıştım.

"Anneciğim, şu güzelliğe bak! Senin gözlerin de bulutlarla dolu. Bu nasıl oluyor."

"Öyledir küçük budala! Gökyüzüne kim baksa, sen bile baksan, bulutlar gözlerinde yansır."

"Hayat buydu işte: yaşamak!... Ne acı vardı, ne açlık, ne susuzluk. Pek ender olarak yağmur yağdığında ise, ah o ne güzellikti! Yağmurun altında hep

birlikte koşarken çayırları ıslatan sulara basar ya da gök gürlediği zaman ürkerek ağaçların altına sığınırdık.

Bir sabah güzel birkaç hanım çiftliği ziyarete gelerek atların yetiştirildiği harayı görmek istediler. Beni görünce şaşkınlıkla bağırdılar:

"Ne güzel tay!.. Renginin güzelliğine bakın! Altın gibi!"

Onların önünde durup minnetle kuyruğumu salladım.

"Ne hoş! Ne akıllı hayvancık! Sanki söylenilenleri anlıyor."

İnsanlar ne kadar da aptaldı! Biz onların dilini anlayabiliyorduk da, onlar neden bizimkini anlayamıyorlardı?

Ama en çok hoşuma giden, şapkası sarı çiçeklerle dolu hanım olmuştu.

Beni göstererek,

"Şu tay çok güzel. Bedeni son derece oranlı; demir gibi de sağlam."

"Hayatımda gördüğüm en güzel tay," demişti bir başka hanım.

Anneme doğru koştum.

"Anne bak şuradaki kadının kafasında çiçekler açmış."

Annem güldü.

"Kadın denmez yavrucuğum hanım demelisin."

"Peki anneciğim o hanımın kafasında çiçekler açmış. Bu nasıl oluyor? O bir ağaç ya da sarmaşık değil ki."

"O bir şapka. Onlar çiçekleri koparıp şapkalarına takarlar. Benim küçüğüm ne kadar da saf."

Çayırda çılgın gibi koşmaya başladım. Güneşin artık ortalığı ısıtmayıp gece olmaya başladığını haber verdiği saatte soluk soluğa geri döndüm.

Annem başka kısrak hanımlarla konuşuyordu.

Hepsi de bir kâğıt parçasının üzerine eğilmişlerdi.

Toplantılarını yarıda keserek yalvardım:

"Anne lütfen gel benimle."

Annem gözlerini o kâğıt parçasından ayırarak ne istediğimi sordu.

"Ay anneciğim bir şey keşfettim. Ama ikimizin arasında bir sır bu."

"Aman yavrum bırak yarına kalsın. Biz şimdi 'çapraz bulmaca' çözüyoruz yarıda kesemeyiz."

"Ben de artık seni sevmiyorum, bir daha da hiç uslu olmayacağım."

İçimi büyük bir acı sarmıştı; neredeyse ağlayacaktım. Annemin istediğimi yapmadığını daha önce hiç görmemiştim."

Sonra benim ne kadar üzüldüğümü görüp beni ilk kez hayal kırıklığına uğrattığını anlayınca her şeyi bırakıp yanıma geldi.

Bu 'çapraz bulmaca' çözme merakını, herkese, Bayan Edith bulaştırmıştı. İngiliz soyundan gelen çok güzel beyaz soylu bir kısraktı Bayan Edith. Ayrıca annemle öteki hanımlara 'Amiral Battı' oyununu da öğreteceğine söz vermişti. Onun, yanındakilere şöyle dediğini duydum:

"Bayan Gema hiç de iyi etmiyor. Bu oğlanın her isteğini yerine getiriyor. Çocuk böyle terbiye edilmez. En azından İngiltere'de böyledir..."

Lekeli bir kısrak olan Ponciana ise şöyle dedi:

"Ona uzun süre sahip olamayacağını biliyor da ondan."

Gerisini dinlemedim, bütün bu söylenenlerin ne anlama geldiğini öğrenmek de istemedim.

Olabildiğince hızla annemin yanına koştum. Birlikte yaşlı bir köknar ağacının yanına varana kadar durmadan koştuk.

"Baksana anne."

"Ne istediğini anlayamıyorum."

"Baksana anneciğim."

"Nereye? Şu sarı çiçeklere mi?"

"Evet anne. Onlardan benim için toplar mısın?"

"İyi ama onları ne yapacaksın yavrum?"

"Başıma takmak istiyorum."

"Ama yavrucuğum erkekler kafalarına öyle şeyler takmazlar. Hiç yakışmaz."

"Zararı yok anneciğim. Çiçekler öyle güzel ki."

Bunun üzerine annem o sarı çiçekleri dişleriyle koparark yelemin her tarafına taktı. Bunu yaparken de ancak iki gün sonra sona erebilecek bir konuşmayı başlattı:

"Günün birinde büyük bir ödül kazandığında boynuna, kocaman nal biçiminde düzenlenmiş, çiçeklerden örülmüş çelenkler takacaklar. İşte o zaman anlayacaksın güzelliğin ne olduğunu."

O güne kadar benim tek düşüncem hayatı yaşamak olmuştu. Bedenimde güneşin tatlı soluğunu hissetmek, ayaklarımla sıcacık kumları eşelemek, burun deliklerimi açarak rüzgârın esintisini içime çekmek beni mutlu ediyordu. Bunların tümünü de sınırsız bir özgürlük içinde yapmak istiyordum. Ama o anda bu biçimde yaşayarak artık büyüdüğümü, büyüyünce de hayatın, benden neler isteyeceğinin ilk işaretlerini vermeye başladığını anlamıştım.

O gün akşam olurken kederli bir tavırla ağır ağır yürüyerek büyük okaliptüs ormanının gölgesine yattım.

Akşam kuşlarının ninni söylediklerinin bile farkında değildim. Renkleri yavaş yavaş koyulmaya başlayan okaliptüslerin yapraklarını kımıldatan hafif esintiyi de fark etmemiştim.

Ben yalnızca o konuşmayı düşünüyordum.

"Sevgili oğlum seninle ciddi olarak konuşmamız gerekiyor."

Korkuyla bakmıştım anneme.

"Hiç kimsenin olmadığı bir yerde dolaşalım da söyleyeceklerim senin yüreğinle benimki arasında bir sır olarak kalsın."

Benimle konuşurken annemin sesindeki dingin tatlılıkta bir tuhaflık vardı. Bunun çok ciddi, çok kesin bir şey olduğunu düşünüyordum.

Kıpkırmızı toprak rengiyle yemyeşil çayırı ikiye bölen bir yarığın yanına varana kadar yan yana koştuk.

Durduğumuzda annem biraz da sert, kararlı bir tavırla dönüp bana baktı. Onun bu bakışından rahatsızlık duyarak gözlerimi indirdim.

"Sana ciddi olarak konuşmamız gerektiğini söylemiştim."

Gözlerimi yerden kaldırmadan başımla evet işareti yaptım.

"Bak yavrum. Artık büyüdün. Bebeklikten çıktın. Bu da demek oluyor ki zaman geçip gitti. Artık birbirimizden ayrılma vakti geldi."

Sanki göğsüme bir hançer saplanmış gibi oldum. Zorlukla konuşabildim:

"Ama neden anne? Bu kadar erken mi?"

"Bunu sana söylemenin zor olduğunu biliyorum.

Bana da çok acı veriyor. Ama artık büyüdün. Bizim hayatımızın ne olduğunu, ne olacağını artık bilmen gerek. Hayır şimdi sözümü kesme. Birbirimizden ayrılacağız. Birincisi annelik görevimi yeniden yapıp dünyaya minik kardeşlerini getirmemin vakti geldi. Bu bizim görevimizdir. Senin için de 'ilk görevler' başlayacak. Yaklaşık iki gün içinde antrenman yapman için gelip seni götürecekler. Senin sırtına binmeye çalışacaklar."

"Olamaz anne! Buna asla razı olmam! İstemem! Ben öyle güzelim ki! Benim sırtıma hiçbir insanoğlu asla binemez! Yalnızca altın renkli saçlarımın bir harika olduğunu söyleyen güneşle beni okşayan rüzgâr binebilirler sırtıma."

Annem gülmüştü:

"Binerler oğlum, insanlar da binerler. Onlar her istediklerini yaparlar. Sen de buna izin vereceksin. Sana güveniyorum. Çünkü daha sonra ben de seninle gurur duyacağım. Artık büyüdün yavrum. Soyumuzun en güzeli olan oğlumun benim güzel altın tayımın böyle bir konuşmayla cesaretinin kırılmasına göz yumamam."

"İyi ama anneciğim ben daha erkek olmadım ki."

"Olur mu öyle şey? Baksana boyun beni geçti bile."

"Ya, bu yüzden mi? Öyleyse ben de ayaklarımı bükerek yürür daha küçük görünürüm."

Annem gülmüştü.

"Öyle yürü da veterinerler sana bir iğne yapsınlar. Hadi artık geri dönelim, çünkü gece kırlara uykuyu getirdi bile. Bu konuyu daha sonra yine konuşuruz."

"İşte olan buydu; hayata karşı yepyeni bir bakış açısı beliriyordu gözlerimin önünde."

Bir karara vardım: Beni tehdit etmekte olan tehlikeden kaçabilmek için bacaklarımı kısarak yürümeye başladım. Ama benim bu saflığım dikkatleri benden uzağa çekeceğine daha da üzerime çekmişti.

"Bu taya da ne oluyor böyle?"

Daha kaçmaya fırsat bulamadan bir sürü insan beni yakaladığı gibi çitle çevrili bir yere götürdüler.

Kımıldamadan yatıyordum. Bu komediye başladığıma göre bu oyunu sonuna kadar da götürecektim. İçimde belli belirsiz bir umut ışığı yanmıştı: belki de insanlar neyim olduğunu anlayamazlar, bana binmekten vazgeçerlerdi.

"Bu at numara yapıyor," dedi veteriner.

Gözlerimi umutsuzlukla açarak o insanların her birinin yüzüne bir bir baktım.

Eklem yerlerimi, ayaklarımı, bacaklarımı incelediler.

Veteriner yeniden şöyle mırıldandı:

"Numara yapıyor. Hiçbir şeyi yok. Ama bende bunun çaresi var."

Çantasını açarak içinden kocaman bir enjektör çıkardı, ucuna gözlerimin önünde upuzun incecik bir iğne taktı. Korkuya daha fazla dayanamadım, kendimi tutamayarak onların beni yakalamalarına fırsat vermeden bir sıçrayışta yerimden fırladım, deli gibi koşmaya başladım. Çitin kapısını bir sıçrayışta atlayıp aştım, güneşin altında alev alev yanan uçsuz bucaksız çayırlara doğru kişneyerek dörtnal koştum.

İnsanlar arkamdan kahkahalarla gülüyorlardı.

Artık her şey bitmişti.

Gelip beni aldılar. Güneşle rüzgârın sırtımdaki yerini beni çalıştıran insancıkların almasına boyun eğdim.

Artık bütün günlerim bir dizi antrenmanla, diyet

yapmakla geçiyordu. Koşmalarım her gün sürekli olarak saatle ölçülüyordu. Hiçbir şey, yanlış tek bir adımım bile antrenörün gözünden kaçmıyordu. Sürekli tertemiz tutulan bir ahırda yaşıyor, tepeden tırnağa bakılıyordum. Başarılarıma her zaman övgüler yağdırıyorlardı.

Başıboş gezen öteki atlar aracılığıyla akşamları annemden mesajlar alıyordum. Benim antrenmanlarımı uzaktan gururla izlediğini söylüyordu.

'Altın Tay' yerine 'Satürn' adını vermişlerdi bana.

Mekanik bir aşamaya girdiğinde bir yarış atının hayatında ilginç hiçbir şey kalmaz.

Zaman akıp giderken bacaklarımdaki, göğsümdeki kaslar da gelişiyordu. Her şey çok çabuk geçip gidiyordu.

Antrenmanlarımın ne kadar sürdüğünü bile hatırlamıyorum.

Derken günün birinde, beni alıp kente götürdüler.

İlk kez bir yarışa girdim. Kazandım. Bu büyük bir başarıydı.

Beni daha da çok çalıştırdılar. Artık övülmekten alkışlanmaktan gurur duymaya başlamıştım. Sonra daha büyük yarışlara katıldım.

Hiç kuşkusuz adımı duymak bana da büyük bir mutluluk veriyordu:

"Satürn!"

"Satürn!"

Mikrofonda hipodromda çılgınca bağıran hayranlarımın ağzından duyuyordum adımı.

Sonunda ilkbaharda bir pazar akşamı önemli bir ödülü kazandım. Kalabalık çılgın gibiydi. Çevremi sarmışlar bağrışıyorlardı. Sahibim olan hanım yanımda durup gururla resim çektirdi, sonra da güçlü boynumun çevresine çiçeklerden yapılmış kocaman bir at nalı geçirdiler. O anda annemin sözlerini şöyle bir hatırladım.

Ertesi gün fotoğrafim hipodromun her yanına asılmıştı. Gazeteler de yalnızca benden söz ediyorlardı.

Artık beni büyük bir gururla Arjantin'de uluslara-

rası üne sahip atlarla yarışacağım çok önemli bir bir ödül için hazırlıyorlardı.

Kazanacağımı biliyordum. Artık antrenmanlarım daha sertti, daha yoğundu. Dostum olan jokey cesaret sözcükleriyle yüreklendiriyordu beni... ama...

Olanlar oldu sonunda.

Bir sabah antrenman sırasında ayağım bir deliğe girdi, inanılmaz bir acıyla havaya fırlayarak çok kötü bir biçimde yere düştüm.

Beni alıp ahırıma götürdüler. Duyduğum acının yanında içimi derin bir hüzün kaplamıştı.

Tüm umutlarım büyük bir şanssızlıkla sona ermişti.

Başını olumsuz anlamda iki yana sallayan veterinerin hali gözümden kaçmamıştı.

"Artık koşamaz. Ayağında kırık var."

Ağlamamak için gözlerimi yumdum.

Topallayarak da olsa çiftlikteki çayırlarda yeniden yürüyebildim. Artık her şey çirkin görünüyordu gözüme. Çocukken keşfettiğim büyülü güzelliklerden yoksundu her şey. Aslında her şeyin aynı olduğunu biliyordum; değişen benim gözlerimdi.

Kalabalığın alkışları olmadan, jokeyin ağırlığını sırtımda hissetmeden ya da zafer çelenklerini kazanmadan nasıl yaşayabilirdim?

Gidip annemi aradığımda bir çiftliğe satılmış olduğunu öğrendim. Bu, yalnızlığımı büsbütün artırdı.

Daha sonra sahibim, beni küçük kızı Celia'ya armağan etti. O da çekeyim diye küçük gezi arabasına koştu beni. Artık 'Satürn' değildim ben, Lula da değildim, 'Altın Tay' bile değildim.

Sırtımda nasırlar oluştu. Şişmanlamaya başlamıştım. Bedenimin narin çizgileri giderek yok oluyor, zaman akıp gidiyordu. Hiçbir kişiliği olmayan sıradan bir ata dönüşmüştüm.

Aradan yıllar geçti. Celia genç bir küçükhanım olmuştu. Ben ise eski güzelliğimden ve anılarımdan her geçen gün biraz daha uzakta buluyordum kendimi.

Yazgım beni o küçük gezi arabasından çiftliğin değirmenini döndürmeye göndermişti. Bütün gün sabahtan akşama kadar, gözlerim bağlı, değirmenin dolabına bağlı olarak ha babam dönüp duruyordum.

Beni çözdüklerinde neredeyse hava kararmış oluyor, güneşin son ışınları üstüme vurduğunda eskiden altın renkli, şimdiyse donuklaşmış olan tüylerimin üzerindeki koca koca cılk yaraları ortaya çıkıyordu. Artık güneş bile beğenmiyordu beni.

Bulutlarla yıldızlar, ay ve gezegenler hâlâ gökte olsalar da gecelerim hüzünle dolu geçiyordu. Bir zamanlar 'Satürn' olduğumu hatırlamak bile istemiyordum.

Zaman geçip gitti. Dişlerim birer birer döküldü. Bedenimin her yanını romatizma sardı. Artık işimde de doğru dürüst çalışamaz olmuştum. Yaşlılığın kıyaslanabileceği tek şey yalnızlıktı.

Hiçbir esintisi olmayan fırın gibi sıcak, küçücük çirkin bir tarlaya bıraktılar beni. Tepemde sinekler uçuşuyordu. Sürekli bir uyuşuklukla gözlerim her dakika kapanıyordu. Ayakta duracak halim kalmamıştı.

Beni neyin beklediğini biliyordum. Ama dönüp de geriye bakmadım. Ne çiftliği son kez görmek istiyordum ne de oradakileri hatırlamak.

Ormana girdik. Ta uzaklarda, bir daha asla geri dönemeyeceğim bir yerde yaşlı seyis beni bırakıp gitti.

Gitgide zayıflıyordum. Sonunda artık otlayamaz hale gelmiştim; daha doğrusu artık yiyecek çimen bulacak halim de kalmamıştı.

Ama orman oracıktaydı: yemyeşil, yabanıl, ıssız. Saatlerimin sayılı olduğunu, akbabaların çok geçmeden başımın üzerinde halkalar çizerek döneceklerini biliyordum. Hayatın o güzel şarkısını bile dinlemek istemiyordum. Bitkin bir halde yumdum gözlerimi.

"Sen üzülme, ben senin için şarkı söylerim. En güzellerini söylerim, seni hiç yalnız bırakmam, kimsenin sana kötülük yapmasına göz yummam."

Başımı kaldırıp baktığımda bir dalda otuz üçüncü kuşak İracema'yı gördüm. Benim için öten nazik, her zaman ürkek bir balıkçıldı bu. Yaklaşmakta olan o uzun uykuya dalmamı beklerken saatlerce şakıdı durdu başucumda.

Ertesi sabah at ölmüştü akbabalar yaklaşmaktaydılar.

"Çekilin! Çekilin! Yaklaşmayın! Ne olur yapmayın!" diye çığlıklar atıyordu İracema, kanatlarını çırparak.

Ama hayvanın üzerinde oturmakta olan yaşlı bir akbaba şöyle dedi ona:

"Üzülme! Hayat böyledir. Bizler de kendi görevimizi yerine getiriyoruz. Üzülme."

İracema o anda her zamanki gibi kanatlarını açmıştı; kendisini beklemekte olan sıcacık ormana doğru ağlaya ağlaya uçtu gitti...

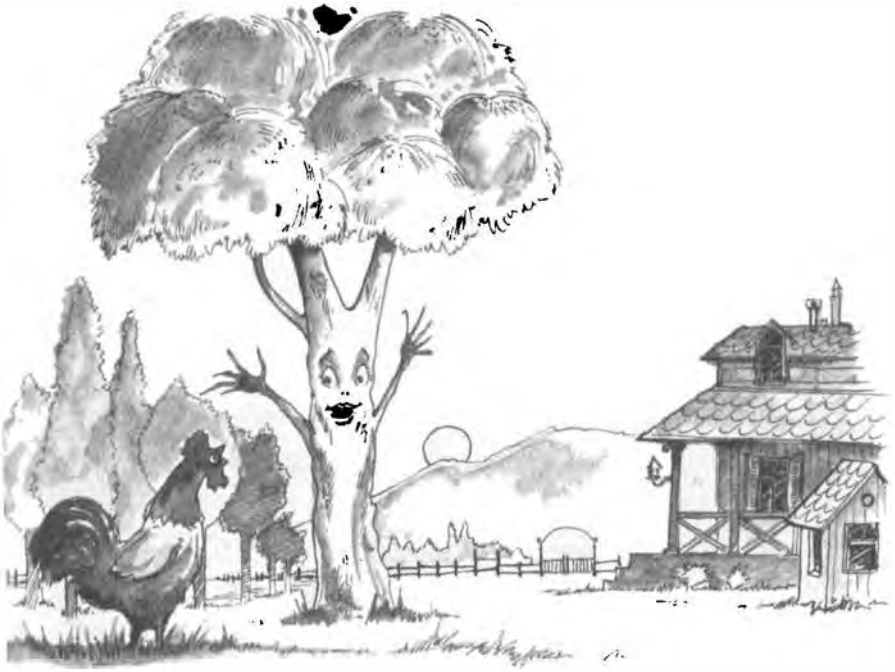
Ağaç

Bayan Candoca çiftlikte, avlunun dip tarafında yaşayan bir mango ağacıydı. Hayallerle dolu gençlik yıllarındayken güneşin pırıl pırıl aydınlattığı yemyeşil yaprakları, ayışığında gümüşsü bir renk alırdı.

Çiftliğin horozu kanatlarını çırpıp göğsünü gururla kabartarak avlu kapısında öter ötmez Candoca en üst yapraklarını hafifçe kımıldatarak gerindi.

Ah! Sabahın bu erken saatlerinde ortalık ne kadar da ılıktı.

Çok geçmeden çiftliğin her köşesinde gürültü patırtı başlayacaktı. Erkekler omuzlarında kazmaları, kürekleriyle tarlalara doğru yola çıkacaklardı. Süt sağıcılar ağıllara doluşacaklar, ellerindeki kovaları yere bıraktıklarında o bildik metalik ses gelecekti kulaklarına.

Atların kişnemeleri ta uzaklardan duyulmaya başlamıştı bile. Yine uzaklarda kuşlar günün ilk ışıklarına övgü olsun diye şakımalarına koyulmuşlardı.

Aradan biraz daha vakit geçip de sabah, kadifeden bir çiçek gibi açıldığında bu gürültülerin hepsi daha da artacaktı. Orman kuş şakımalarıyla dolacak, rüzgâr da her zamanki gibi çoktan altın rengine bürünmüş olan ayçiçeği tarlalarının içinde dolaşacaktı.

"Hayat ne kadar da güzel!" diye düşündü Candoca. "Günışığı gecenin tutsakları olarak kapkara bir renk almış olan yolları birazdan yeniden kızıla boyayacak."

Geceyi anınca gözlerini gülümseyerek gökyüzüne

kaldırdığında şafak yıldızının uykulu bir tavırla son ışıklarını da toparlayıp açık yeşil renkli giysisinin ceplerine doldurmakta olduğunu gördü.

Sonra Candoca, gözlerini yere indirerek derin bir soluk aldı. Artık iyice uyanmıştı.

Avlunun taş zemini üzerinde ayak sesleri duydu. Gelenin kim olduğunu biliyordu. Bay Pepe her sabah çiftliğe buradan girer, mutfağa yoğun, bembeyaz olan o lezzetli sütünden getirirdi. Mutfaktan da bir bardak sütü 'O'nun yatağına götüreceklerini bilirdi Candoca. Ama 'O' henüz uyanmamış olmalıydı.

Candoca, Laocadia dadının 'O'nu hafifçe sarsarak uyandırdığını, 'O'nun da gözlerini yarı aralayarak uykusundan sıyrılabilmek için ellerini yüzünün üzerinden geçirip esnediğini, bütün gece uykusunda kafasının içinde dönüp dolaşmış olan bir sürü güzel düşün yarıda kaldığını biliyordu. Sonra getirilen sütü o kıpkırmızı dudaklarıyla ağır ağır içer sütü bitirdiğinde "Oh!" diye derin bir soluk verirdi.

Bir kanat çırpmasıyla dallarından birine bir kuş konması onu hayallerinden ayırıp gerçek hayata geri döndürmüştü. Yumuşacık sıcacık bir ses şöyle dedi:

"Günaydın Candoca! Geceyi iyi geçirdiniz mi"

"Ah Bayan Raquel, gelip meyvelerimi mahveden şu yarasa sürüsü olmasaydı harika bir gece olacaktı."

"Oysa ben hiç de iyi bir gece geçirmedim Candoca. Göğsümde öyle yorucu bir hırıltı vardı ki. Hiç iyi

değildim. O kadar ki doktor sabah şarkısını söylememi de, uzun süre aç kalmamı da yasakladı. Mango suyu içmemi salık verdi. Sizin için bir sakıncası yoksa birkaç gaga darbesiyle şu meyvelerinizden biraz yiyebilir miyim."

"Elbette sevgili dostum. Yalnız şunlardan olmaz. Çünkü... biliyorsunuz ya..."

"Evet evet biliyorum. Onlar 'O'nunkiler."

"Evet öyle."

"Daha uyanmadı mı?"

"Odasının penceresini yeni açtılar. Sütünü içmiş olmalı. Az sonra kahvaltı odasına iner. Sonra da bütün günü gönlünce geçirir."

"O çocuğu çok seviyorsunuz değil mi?"

"Kendi öz evladımmış gibi seviyorum Bayan Ra-

quel. Ben o küçük prensin doğumuna tanık oldum. Her zaman da benim yakınımda büyüdüğünü gördüm. Artık bir delikanlı olma yolunda."

"Öyleyse izninizle Candoca, şu mangolarınızdan biraz özsu içeyim. Öyle güçsüzüm ki."

Böyle söyleyen küçük kuş iyice yükseklerdeki bir dala doğru sıçradı.

"İşte geliyor. Hem de her zamanki gibi koşa koşa."

Candoca'nın yüreği heyecandan neredeyse duracak gibi oldu. Her sabah aynı duygulara kapılıyordu.

"Ne güzel şey! Bugün baştan aşağı beyazlar giymiş."

Çocuk, sanki bütün bir ormanı, bütün bir gökyüzünü içine çekermiş gibi kıpkırmızı olan dudaklarından hiç silinmeyen bir gülümsemeyle koşa koşa geliyordu. Biraz daha koşarak kollarını iki yana açıp genç mango ağacının gövdesini kucakladı.

"Sevgilim!" diye bağırdı Candoca.

Çocuk da gülüp şöyle dedi:

"Günaydın Bayan Candoca. Ah sizi öyle özledim ki."

Çocuğun kollarını gövdesinin çevresinde hissetmekten mutlu olan Candoca gülümsedi.

"Yukarı tırmanacağım."

"Tamam, tırman. Ama dikkatli ol. Ayağını önce şu dala bas. Şimdi de şuradakine. Elini bana ver. Tamam. Şu kalın dala otur. Oldu. Çok güzel."

Dala oturan çocuk tırmanma çabasının avuçlarında bıraktığı kırmızı izleri silmeye çalışarak ellerini ovuşturdu.

Bir anda küçük prensin gözlerinde bir hüzün gölgesi belirdi.

"Aman Tanrım. Bu hüzün de neyin nesi?"

Kaygılanmıştı Candoca.

"Ellerini göster bana! Yoksa ellerin mi acıdı?"

"Hayır hayır yok bir şey."

Küçük prens bir hıçkırıkla sarsılmış, gözleri yaşlarla dolmuştu.

"Biliyor musunuz Bayan Candoca, artık bu hayata dayanamıyorum."

"Ama nasıl olur sevgili çocuğum? Sen daha hayatın ne olduğunu bilmiyorsun ki."

Güldü ama kaygılanmaktan da geri kalmamıştı. Daha da büyük bir sevecenlikle sordu:

"Ne oldu Anlat bana. Sen her şeyini anlatırsın bana. Yoksa biz dost değil miyiz?"

"Bugün kahvaltıdayken..." birden yutkundu, "annemle babam yine kavga ettiler. Babam kente dönecekmiş. Annem, yakınarak artık kumarı bırakması gerektiğini söyledi. Borçlardan falan söz ettiler. Anlayamadığım daha başka şeylerden de. Annem onun

gazinolarda da kumar oynadığını söyledi. Sonra ağlayarak yerinden fırlayıp odasına gitti. O ikisi hep böyle... ben de..."

"Bütün bunlar geçer yavrum."

"Hayır geçmez. Hep kavga ediyorlar. Barışmaları her zaman daha zor oluyor. Ben de çok üzülüyorum. Beni unutuyorlar. Siz ve Leocadia dadım olmasaydı hayatta hiç kimsem olmazdı."

"Yavrum bütün bunlar geçer. Büyükler hep kavga ederler. Sonra da barışırlar."

"İşte bu yüzden ben de büyümeyi istemiyorum; 'büyümek' buysa."

"Hayır, sen yiğit, onurlu, yürekli bir erkek olacaksın."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Bilmez olur muyum. Hayvanlara kötülük etmeyen, minik kuşları avlamayan, ağaçlara sevgi gösterip onlara öyküler anlatan çocuklar daha sonra yürekli, onurlu insanlar olurlar. Sen öyle değil misin?"

"Gerçekten öyle miyim?"

"Evet canikom."

Candoca duygulanarak gülümsedi. Gözlerini kaldırdığında Bayan Raquel'le göz göze geldi.

"Tam da kuşlardan söz ederken bak şurada kim var! Bu benim en yakın dostum ötleğen kuşu."

Küçük prens başını kaldırıp yukarı baktı. Tam o sırada o sabah erkenden doğmuş, daha bebekliğini

yaşamakta olan rüzgâr da gelip çocuğun sapsarı kıvırcık saçlarını okşadı. Oradan oraya uçuşan o altın telleri sanki kendileri de altından küçük yapraklarmış gibi mango ağacının yapraklarına eşlik ediyordu.

Candoca sevecenlikle baktı çocuğa.

"Benim küçük prensim ne kadar da güzel!" diye düşünüyordu.

Çocuk, kuşun o sulu, olgun mangonun içini yemesini merakla seyrediyordu. Meyvenin özlü suyu kuşun kırmızımtırak göğsünden aşağı süzülüyordu.

Candoca merakla sordu:

"Sen de istemez misin?"

"Evet sevgili dostum, ama sütümü daha yeni içtim."

"Bu sana dokunmaz ki. Onlar yaşlı insanların uydurmaları."

"Ya dadım?"

"O şimdi mutfakta bir şeyler yıkıyor. Bak!"

Candoca yapraklardan oluşan cebinden sapsarı iştah kabartıcı bir mango çıkardı. Küçük prens minik ellerini uzatıp meyveyi alarak ısırıverdi. Meyvenin yarısına geldiğinde yemesine ara vererek şöyle dedi:

"Biliyor musunuz Bayan Candoca, ben bir şey keşfettim. Ben artık yargıç olmak istemiyorum."

"Peki ne olmak istiyorsun?"

"Ah çok güzel bir şey. Bir kitapta gördüğüm bir şey: Bir sirkte hayvan terbiyecisi. Üniforması hari-

kaydı. Omuzları mavi apoletli kırmızı bir ceketi vardı. Göğsü altın renkli bir şeylerle doluydu. Pantolonu siyah kadifedendi. Pırıl pırıl çizmeleri de dizlerine kadar çıkıyordu."

"Ah ne kadar da yakışır sana."

"Sizce de öyle değil mi?"

"Kesinlikle."

Elbette öyleydi. Onunla ya da anlattıklarıyla ilgili her şey ona güzel görünüyor, söylediklerine inanıyormuş gibi yapıyordu. Daha dün yargıç olmak istiyordu. Bugünse hayvan terbiyecisi. Hiç kuşku yok, yarın gece bekçisi olmak isteyecekti; tıpkı bir önceki gün asker olmayı istediği gibi. Çocukluk ne güzel şeydi.

Göklerde dolaşan en güzel bulutlar gibi başıboş gezen bir düşler dünyasındaydı çocuklar.

"Şimdi kaç yaşındasın çocuğum?"

"Sekiz yaşındayım Bayan Candoca. Artık biraz yaşlandım, öyle değil mi?"

"Neredeyse koca adam olmuşsun."

İçinden ise gülüyordu. Onun koca bir adam olabilmesi için hayatında daha pek çok mango yemesi gerekecekti.

Evet Candoca böyle düşünüyordu ama bir yerde yanılıyordu. Gerçi çocuğun daha pek çok mango yemesi gerekiyordu, ama başka şeyler da yemesi, başka şeyler de yapması.

Ertesi gün çocuk yine koşa koşa geldi. Ama bu kez gözleri yaşlarla doluydu. Ağacın gövdesini kucakladı. İncecik sesi anlaşılabilir bir sözcük söyleyemiyordu.

Sanki her şeyi tahmin etmiş gibi yüreği acıyla burkuldu mango ağacının.

"Söyle bana küçük prensim anlat her şeyi Candoca'ya. Ne oldu?"

"Yine onlar... Annem gidiyor... Beni de yatılı bir okula gönderiyorlar."

"Ama bu olamaz yavrum. Olamaz."

Genç mango ağacının gözlerinden iri iri reçine damlaları dökülüyordu.

"Evet doğru. Yemin ederim. Bugün az sonra sonra beni götürecekler. Ama ben gitmek istemiyorum. İstemiyorum. Bu çiftlikten gitmek istemiyorum. Ne sizi bırakmak istiyorum, ne de dadımı."

Ama küçük prensin istememesi bir işe yaramadı. Hiçbir işe.

Araba, ağlamakta olan çocuğu alıp mozaik yolun üzerinde gürültüyle uzaklaşırken, Candoca üzüntüsünden neredeyse ölecekti.

Çocuğun minik elini salladığını görmüş, son sözlerini duymuştu:

"Hoşça kalın Bayan Candoca! Hoşça kalın!"

Annesi arabanın içinde çocuğu sıkı sıkı tutuyordu.

"Delirdin mi çocuğum? Ne Candoca'sı görüyorsun orada."

Çocuk sert bir bakışla baktı annesine.

"Sen hiçbir şey anlamıyorsun anne. Hiçbir şey..."

Sonra gözlerini yere indirdi. Ne ağladı, ne de başka bir açıklamada bulundu.

İnsanların büyüyüp kalpsiz olmaları ne üzücü şeydi; bunu şimdi anlıyordu. Büyük insanların ağaçlarla konuşup anlaşamamaları ne kötüydü.

Zaman, şarkısını hiç kesintiye uğratmadan söylemeyi sürdürerek akıp gidiyordu.

Candoca her yıl sonu küçük prensinin dönüp gelmesini özlemle bekliyordu. Kimi zaman onun tatil aylarında döneceğini düşünerek umutlanıyordu. Ama boşuna. Kimi zaman da yılbaşı tatilinde onun çiftliğe geleceğini sanıyordu. Ama yılbaşı takvimin içinde önemsiz bir gün olarak geçip gitmiş, küçük prens ortalıkta görünmemişti.

Yıllar, tıpkı dakikalar, saatler gibi birbiri ardına geçip gitti. Mango ağacının yüreği yalnızlıktan bunalmış, ruhu yaşlanmıştı. Gövdesi nasırlaşmış, meyveleri gitgide küçülüp azalmıştı. Candoca'nın avlunun zeminine düşürdüğü o koskoca gölgesi yer yer güneşi geçirir olmuştu artık. Kuşlar onun o seyrel-

miş, parlaklığını yitirmiş yapraklarının arasında yuva kurmaktan vazgeçmişlerdi.

Hiçbir şey eskisi gibi değildi.

Dahası da vardı. Hüzün ve sessizlik çiftliğin her köşesine yerleşmişti artık.

Kışlar soğuk havayı getiriyordu, yazlar da sıcakları. İlkbaharda çiçekler yine açıyor, sonbaharda yapraklar yine kuruyup dökülüyordu. Ama bu mevsimlerin hiçbiri eskisi gibi değildi. Çünkü çiftlikteki bakımsızlık mevsimleri bile bozmuştu.

Çiftlik kâhyası hiçbir şeyle ilgilenmiyordu artık. Bakımsız kalan kahve ağaçları, kakao ağaçları kuruyup gidiyor, yolların o hiç bitmeyen kırmızı tozuyla kaplanıyorlardı. Her taraf toz toprak içindeydi.

Kış soğukları büyük çiftlik evinin çatısındaki ahşapları çürütüp çatıyı mahvediyordu. Sürekli yağan yağmurun ıslaklığı kiremitlerle çatı direklerine işliyor, bir süre sonra da içeriye sızarak günler geçtikçe artan bir biçimde evin içi sular içinde kalıyordu.

Yaz sıcakları tarlaları kupkuru bırakıyor, boşalan su deposuyla hiç kimsenin ilgilenmemesi yüzünden her şey mahvoluyordu. Havuzdaki balıklar ölüyor, yabanıl balıkçıllarla gürültücü ördekler geceleri gelip suları karıştırıyorlardı.

Hiçbir iş yapılmayan sonbahar aylarında rüzgâr yollardan kaldırdığı kurumuş sarı yaprakları çiftliğin her yanına dağıtıyordu. Pislik, bakımsızlık sonbahar-

la birlikte ortaya çıkıp her yanı kaplıyordu. Zaman, insanları günlük çalışmaya çağıran çanın ipini bile kemirmişti.

İşçiler de yavaş yavaş başka yerlere taşınmaya başlamışlardı. Meraların çitleri yıkılmış, çayırlarda otlayıp her şeyi yiyip bitirebilecek başka hayvanların istilasına uğramıştı.

En hüzünlüsü de ilkbahar mevsimiydi. Çünkü yabani sarmaşıklar terasları kaplamış çiftliğin tüm beyaz duvarlarını yutmuştu. Sarmaşıklar giderek daha da yükseliyor, kapılarla pencereleri de çevreliyordu. Bir daha hiç açılmayan pencereler gölgeli, karanlık köşelerdeki o küf ve nem kokusunu gizliyordu. İlkbahar geldiğinde bahçeler, zararlı otlarla doluyordu. Yollardaki mozaiklerin aralarındaki kumlardan bile otlar fışkırıyordu.

Candoca kendisinin de bir parçasını oluşturduğu bu çöküntüye sessizce tanık oluyordu. Her şey bozulup gidiyor, ama onun küçük prensine duyduğu özlem yüreğinin derinliklerinde öylece duruyordu. Artık koskoca bir adam olmuş olmalıydı. Her sabah tıraş olan koskoca bir adam. Gözleri artık kapkara olsa gerekti, o altın sarısı saçları da herhalde koyulaşmış olmalıydı. Belki de artık evliliği düşünüyordu. Candoca, kâhyanın hâlâ çiftliğe bağlı olan, artık neredeyse bir dost gibi alıştığı romatizması yüzünden ayaklarını sürüyerek gelip sabahları süt getirmeyi sürdüren Bay

Pepe'yle konuştuğunu duymuştu. Candoca, küçük prensinin doktor olmak üzere olduğunu öğrenmişti. Öyleyse evlenmeyi neden düşünmeyecekti ki?

Kâhya, avluya her gelişinde Bay Pepe'ye kötü bir haber getiriyordu.

"Ormanı satacaklarmış. İçinden demiryolu geçecekmiş."

"Hanımefendi eski eşyaları bir antikacıya satmış."

"Haralar bir şekerkamışı üreticisine satılmış. Artık oralarda şekerkamışı tarlaları olacakmış."

Candoca ormanın yok edildiğine, kuşların insanların henüz ayak basmamış olduğu, dinginliğin sürüp gittiği başka köşelere kaçtığına da tanık oldu.

Pulluklar, eski haraların, yarış alanlarının üzerinde gece gündüz gıcırdayarak dolaşmışlardı. Oralarda altın renkli taylar bir daha asla koşup oynayamayacaklardı.

Daha sonra kamyonlar geldiler, çiftlik evinin çatısına atılmış duran heykelleri alıp götürdüler. Bir zamanlar Porto'da yapılmış olan o heykeller, şimdi artık terk edilip çirkin, hüzünlü bir hal almış olan bahçeleri süslerlerdi. Heykellerle birlikte gümüş şamdanlar da, geleneği sürdüren bütün güzel şeyler de gitmişti.

Çiftlik artık çırılçıplaktı. O koca koca salonlar ya bomboştu ya da geriye kurt yenikleri içinde berbat mobilyalar kalmıştı. Odun sobası bile kışın soğuktan tir tir titriyordu. Yalnızca duvarlar ayaktaydı fareler ise oradan oraya koşarken viyaklamalarıyla yarasaların çığlıklarına eşlik ediyorlardı.

Bir sonbahar daha kararsız adımlarla gelip çatmış, Candoca'nın sapsarı çirkin yaprakları rüzgârın yardımına gerek kalmadan avlunun karolarının üzerine dökülmüştü. Bu onun sonu demekti.

"Avluyu pislik içinde bırakan şu mango ağacını kesmek gerek."

Acımasız balta darbeleri bu görevi kayıtsızlıkla yerine getirdi.

Candoca güneşin sonradan yavaş yavaş kurutacağı, içinde kalan son reçine damlalarıyla gözyaşları döken bir kütük parçasına dönüşmüştü.

Ama Candoca yine de yaşıyordu. Evet hayatının geri kalanında toprağın nemini içmiş olan o canlı kökleriyle beslenerek için için hâlâ yaşamaktaydı.

Küçük prens geri dönene kadar da yaşayacaktı, ondan sonra artık hiçbir şeyin önemi kalmayacaktı.

Sonunda o gün geldi. Küçük prens geri döndü. Avluda durmuş kâhyayla konuşuyordu. Gözleri hüzünlüydü. Kısa kesilmiş saçları ise rüzgârda dalgalanan o altın renkli bukleleri hiç hatırlatmıyordu. Sakalı yüzüne mavimsi bir renk vermişti. Yoksa mango ağacının gözleri zayıflamıştı da küçük prensi başkasıyla mı karıştırıyordu? Olabilirdi. Küçük prens bu kadar değişmiş olamazdı. Yalnızlık anlarında onca hayalini kurmuş olduğu kimseden bu kadar farklı bir kişiye dönüşmüş olamazdı. Ama oydu. Sesi de kederli ve hüzünlü çıkıyordu.

Acaba kendisini hatırlayacak mıydı? Elbette. Küçük prens sormuş, o da duymuştu. Evet duymuştu ne sorduğunu. Leocadia dadının mezarının nerede olduğunu sormuştu. Kâhya da onu oraya götüreceğini söylemişti.

Bunun üzerine Candoca onca yıllık özlemi içinde onun kendisine söylemiş olduğu o sözü yeniden duyar gibi oldu:

"Siz ve Leocadia dadım olmasaydı hayatta hiç kimsem olmazdı..."

Küçük prens bu kez bakışlarını avlunun çevresin-

de gezdiriyordu. Gözleri terk edilmiş, kapatılmış olan çocukluk odasının penceresine takıldı.

Sonra o da her şeyi unutmak istercesine gözlerini yere indirdi. O sırada ayakkabılarının çözülmüş olan bağcıkları ilişti gözüne. Candoca'nın kütüğüne doğru yürüdü. Önce bir ayağını, sonra ötekini kesilmiş odunların üzerine dayayarak bağcıkları bağladı.

Sonra kâhyaya dönerek şöyle dedi:

"Burada bir eksiklik var."

Kâhya purosunu parmakları arasında tutarken gülerek karşılık verdi:

"Tam da ayakkabılarınızı bağladığınız yerde."

Küçük prens sanki hiçbir anlamı yokmuş gibi boş gözlerle baktı o kütük parçalarına.

"Ah hatırladım. Burada bir mango ağacı vardı."

Candoca artık var olmadığını anlamıştı. Köklerinin içinde büzülüp kalarak, bir daha hiç açmamak üzere yumdu gözlerini.

Aradan yıllar geçti. Küçük prens evlenmişti. Artık dört yaşında minik bir oğlu vardı. Kıvır kıvır saçları rüzgârı ve tüm hayatı içine çeken kıpkırmızı dudaklarıyla öyle güzel bir çocuktu ki.

Bir akşam yemek yerlerken küçük prens daha önce de konuşmuş oldukları bir konuda karısına şöyle dedi:

"Mirastan kalanın hepsi bu: üç yüz altın. Yarısı benim, yarısı da kızkardeşim Celia'nın. Babam fabrikayı yiyip bitirdi, annem çiftliği elden çıkardı. Sonra da ikisi birlikte kentteki malları tükettiler. Hepsi de o kötü alışkanlıkları yüzünden. İkiye bölünmesi gereken üç yüz altından başka geriye hiçbir şey bırakmayan o kötü alışkanlık yüzünden."

Karısı karşılık vermedi. Küçük prens sözüne davam etti:

"Birazını peşin verip krediyle bir apartman dairesi alabiliriz."

"Hayır sevgilim," dedi karısı. "Küçük bir ev alalım. Bahçeli bir ev. Kent dışında olsa da zararı yok. Bahçesinde ağaçları olan minik bir ev. Çocuğumuz daha

çok küçük çocukların hepsi ağaçları sever. Çocuklar hep ağaçlara masal anlatırlar."

Ama düşüncelerini açıklamasına fırsat kalmadı, çünkü kocası sözünü kesmişti:

"Hiç ısrar etme canım. Apartman dairesi çok daha kullanışlı olur. Ben de çocuktum. O söylediğin şeyler bende hiç olmadı. Bunların hepsi laf!"

Ve orada dışarıda gecenin yüreği hüzünle atıyordu...

Keşke dünya böylesine değişmeseydi...

Hayatın o güzel şarkısı sürüp gitseydi...

YAŞ
8
9
10
+

José Mauro de Vasconcelos

HAYATIN O GÜZEL ŞARKISI

Hayvan dostlarımız, hayatın o güzel şarkısını söylüyor!

Hayatın O Güzel Şarkısı, doğanın vazgeçilmez parçası ve süsü olan hayvanların gözüyle anlatılan öykülerden oluşuyor; onların da duyguları, düşünceleri, hayata dair görüşleri var. Onlar da doğuyor, büyüyor, büyüdükçe öğreniyor. Ama kimi acımasız insanlar, onlara öyle kötü davranıyor ki... Gelin, biz insanların zalimliklerini, bir de kitabın kahramanları olan, yaşamı her türlü kötülüğüne karşın seven bu şirin hayvanlardan dinleyin. Onlardan, hayatın o güzel şarkısını dinleyin...

KDV İÇİNDEDİR
8.00 TL

CAN ÇOCUK